

## การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์\*

กานดา การะเกตุ<sup>1\*</sup> ทินกร พูลพุด<sup>2</sup>

<sup>1</sup>หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

<sup>2</sup>สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

\*Corresponding author e-mail: karakate.kme@gmail.com

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม คุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.998 ผลการวิจัยพบว่า 1) การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และการกำหนดเป้าประสงค์ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.60 + 0.30(X_2) + 0.24(X_3) + 0.21(X_4) + 0.11(X_8) + 0.10(X_1) + 0.09(X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.33(Z_2) + 0.28(Z_3) + 0.25(Z_4) + 0.12(Z_8) + 0.11(Z_1) + 0.10(Z_5)$$

คำสำคัญ: การวางแผนกลยุทธ์; ประสิทธิภาพ

\*Received: 18 December 2023, Revised: 6 January 2024, Accepted: 9 January 2024

## Educational Strategic Planning Affecting to Effectiveness of Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan

Kanda Karakate<sup>1</sup> Tinagorn Poolput<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Master of Education Program in Educational Administration, Chao Praya University

<sup>2</sup>Education Program in Education Administration, Chao Praya University

\*Corresponding author e-mail: karakate.kme@gmail.com

### ABSTRACT

The objective of this research were 1) to study the level of educational strategic planning under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan, 2) to study the level of school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan, 3) to study the relationship between educational strategic planning and school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan, and 4) to formulate the predictive equation of educational strategic planning on the school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan. The study was correlation research. The sample group consisted of 316 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan. The tool of the research is questionnaire, which index of item objective congruence is between 0.60 to 1.00, and Reliability at 0.998. The results of this study provided 1) Educational strategic planning under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan was generally at high level, 2) School effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan was generally at high level, 3) There was a significant relationship between educational strategic planning and school effectiveness at the 0.01 level, and 4) According to Educational Strategic Planning, there are the six variables that can predict effectiveness of school Internal Environment Analysis Setting Visions Defining the Mission Preparation of Action Plans External Environment Analysis and Setting Goals which could be describe in forecasting equation in the form of raw score and standard score consecutively.

$$\hat{Y} = 0.60 + 0.30(X_2) + 0.24(X_3) + 0.21(X_4) + 0.11(X_8) + 0.10(X_1) + 0.09(X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.33(Z_2) + 0.28(Z_3) + 0.25(Z_4) + 0.12(Z_8) + 0.11(Z_1) + 0.10(Z_5)$$

**Keywords:** Strategic Planning; Effectiveness

## บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศ โดยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึก ในการเป็นมนุษย์มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทางปัญญาและความงดงามทางจิตใจ การศึกษารสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย(ธนัญญา เอมพงษ์, 2561) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษา คือ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตรา 54 ว่าด้วยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 2 มาตรา 10 วรรค 1 ได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามีสาระสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาแล้วไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ก็มีเป้าหมายให้ไปสู่คุณภาพที่เท่าเทียมกัน แต่การใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการคุณภาพภายใน ย่อมแตกต่างกันตามขีดความสามารถและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน(บุญธรรม อ้วนกันยา, 2563) และต่อมาได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561 ฉบับใหม่มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ในส่วนของมาตรฐานที่ 2 กล่าวถึงการจ้ดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาต้องมีการวางแผนบริหารจัดการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และของสถานศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่า สถานศึกษาได้ดำเนินงานบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ซึ่งการพิจารณาว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และด้านอื่นๆการดำเนินการจัดการของสถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใด พิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน (Mott, 1972 อ้างถึงใน มณีรัตน์ คุ่มวงศ์, 2556) ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารคือกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในสถานศึกษา ภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และถ้าผู้บริหารมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดีหรือมีมาตรฐาน ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพการศึกษาของนักเรียนดีขึ้น(ดวงลัดดา แก้วเทศ, 2557)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 หมวด 8 มาตรา 60 ได้บัญญัติไว้ว่าให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้มากที่สุด รัฐจึงกำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1)ให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นชอบ 3) ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบ 4) การใช้จ่ายงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สำหรับส่วนราชการแผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ 1) แผนกลยุทธ์เป็นกรอบใหญ่ที่ใช้อ้างอิงถึงในการพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) แผนกลยุทธ์ใช้เป็นหลักนำไปสู่การวางแผนซึ่งจะทำให้เกิดแผนปฏิบัติการตามมา 3) แผนกลยุทธ์จะถูกใช้เป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน และ 4) แผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการจะต้องสอดคล้องกัน ทั้งในด้านการพิจารณาในแผนงานต่างๆ เป็นไปตามตำแหน่งกลยุทธ์และความสามารถหลักต้องสอดคล้องกับแก่นกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์โดยทั่วไปพบว่าแผนปฏิบัติการจะแยกย่อยออกจากแผนงาน และโครงการเพื่อกระจายไปยังหน่วยปฏิบัติต่างๆภายในสถานศึกษา

ดังนั้นในโครงการต่างๆจะต้องมีแผนปฏิบัติการรองรับซึ่งเรียกว่าแผนโครงการ และการกำหนดแผนปฏิบัติการจึงต้องสอดคล้อง และคำนึงถึงแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษานโยบาย และยุทธศาสตร์หรือจุดเน้นต่างๆ เพื่อเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหากได้ศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องในหลายระดับและกว้างขวางจะทำให้สามารถเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์ของนโยบายได้ชัดเจนขึ้น การวางแผนกลยุทธ์ เป็นแผนที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุด ด้วยวิธีการกำหนดทิศทางอย่างรู้เท่าทันล่วงหน้าเกี่ยวกับข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะเกิดขึ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนเพื่อสร้างอนาคต โดยให้ความสำคัญกับวิธีการ ที่จะทำให้หลุดพ้นจากสภาพปัญหาเดิม ๆ หรือสถานการณ์ที่อาจล่าช้าลง โดยมองข้ามกิจกรรมรายละเอียดของงานประจำที่ทำอยู่ สร้างภาพอนาคตที่ดีกว่า ที่เหมาะสมกว่าและที่เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในอนาคตด้วยวิธีการที่ประหยัดทรัพยากรมากที่สุด โดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจเหตุการณ์ความเป็นไปของสภาพแวดล้อมภายนอก จากการวิเคราะห์ว่า อะไรคือโอกาสและข้อจำกัด โดยการตรวจสอบทรัพยากรที่มีอยู่ว่า มีจุดอ่อนหรือจุดแข็งในด้านใด และอะไรบ้าง ซึ่งจากความสามารถรู้เขา คือ รู้สภาพแวดล้อมภายนอก และรู้เรา คือรู้จุดอ่อนจุดแข็งของตน ผู้บริหารจะสามารถวางแผนกลยุทธ์ที่ดีที่สุดสำหรับสถานศึกษาได้ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใช้ระบบบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์บริหารจัดการวางแผนการจัดทำโครงการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยจะมุ่งเน้นผลผลิต และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ จากรายงานผลการทบทวนผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา และผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า การดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ผ่านมาการบริหารงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการและการได้รับการจัดสรรงบประมาณในช่วงไตรมาสที่ 4 จึงทำให้มีเวลาในการบริหารจัดการงบประมาณค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การบริหารจัดการงบประมาณไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณดังกล่าว ท่ามกลางความไม่เพียงพอและการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในช่วงเวลาที่จำกัด จึงส่งผลให้การบริหารจัดการตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์, 2564)

บทความวิจัยนี้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อนำข้อมูลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถทำนายประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

### วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,766 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยมี 5 ระดับแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดเป้าประสงค์ การกำหนดนโยบาย การกำหนดทางเลือก การจัดทำแผนปฏิบัติการ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ การได้มาซึ่งทรัพยากร กระบวนการจัดการภายใน การเลือกกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.998

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 316 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ไปปรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเทียบคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์(บุญชม ศรีสะอาด, 2560) หาความสัมพันธ์

ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis)

### ผลการวิจัย

1. การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.02$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการ ( $\bar{X} = 4.29$ ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ( $\bar{X} = 3.87$ ) ปรากฏดังตาราง

| การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา      | $\bar{X}$ | SD   | แปลผล |
|----------------------------------|-----------|------|-------|
| 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก | 3.92      | 0.66 | มาก   |
| 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน  | 3.87      | 0.60 | มาก   |
| 3. การกำหนดวิสัยทัศน์            | 4.11      | 0.70 | มาก   |
| 4. การกำหนดพันธกิจ               | 4.05      | 0.68 | มาก   |
| 5. การกำหนดเป้าประสงค์           | 4.03      | 0.67 | มาก   |
| 6. การกำหนดนโยบาย                | 3.98      | 0.68 | มาก   |
| 7. การกำหนดทางเลือก              | 3.92      | 0.65 | มาก   |
| 8. การจัดทำแผนปฏิบัติการ         | 4.29      | 0.60 | มาก   |
| รวม                              | 4.02      | 0.66 | มาก   |

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.97$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ ( $\bar{X} = 4.14$ ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้มาซึ่งทรัพยากร ( $\bar{X} = 3.71$ ) ปรากฏดังตาราง

| ประสิทธิผลของสถานศึกษา             | $\bar{X}$ | SD   | แปลผล |
|------------------------------------|-----------|------|-------|
| 1. การบรรลุวัตถุประสงค์            | 4.14      | 0.64 | มาก   |
| 2. การได้มาซึ่งทรัพยากร            | 3.71      | 0.80 | มาก   |
| 3. กระบวนการจัดการภายใน            | 4.01      | 0.74 | มาก   |
| 4. การเลือกกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ | 4.00      | 0.67 | มาก   |
| รวม                                | 3.97      | 0.71 | มาก   |

3. การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ( $X_2$ ) การกำหนดวิสัยทัศน์ ( $X_3$ ) การกำหนดพันธกิจ ( $X_4$ ) การกำหนดนโยบาย ( $X_6$ ) การกำหนดทางเลือก ( $X_7$ ) การจัดทำแผนปฏิบัติการ ( $X_8$ ) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ( $X_1$ ) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ( $Y_{tot}$ ) ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ( $r$ ) เท่ากับ .767, .738, .719, .698, .658, .641, .598 และ .594 ตามลำดับ

| ตัวแปร    | $X_1$  | $X_2$  | $X_3$  | $X_4$  | $X_5$  | $X_6$  | $X_7$  | $X_8$  | Y |
|-----------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|---|
| $X_1$     | 1      |        |        |        |        |        |        |        |   |
| $X_2$     | .641** | 1      |        |        |        |        |        |        |   |
| $X_3$     | .580** | .776** | 1      |        |        |        |        |        |   |
| $X_4$     | .567** | .783** | .712** | 1      |        |        |        |        |   |
| $X_5$     | .518** | .745** | .780** | .787** | 1      |        |        |        |   |
| $X_6$     | .582** | .754** | .703** | .847** | .781** | 1      |        |        |   |
| $X_7$     | .514** | .728** | .776** | .680** | .739** | .666** | 1      |        |   |
| $X_8$     | .491** | .579** | .676** | .568** | .565** | .564** | .675** | 1      |   |
| $Y_{tot}$ | .594** | .767** | .738** | .719** | .641** | .698** | .658** | .598** | 1 |

\*\*  $p < .01$

4. การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยพบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ( $X_2$ ) การกำหนดวิสัยทัศน์ ( $X_3$ ) การกำหนดพันธกิจ ( $X_4$ ) มีความสามารถในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา มีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ.01 และการจัดทำแผนปฏิบัติการ( $X_8$ ) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก( $X_1$ ) การกำหนดเป้าประสงค์ ( $X_5$ ) มีความสามารถในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษามีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 67 ปรากฏดังตาราง

| ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)                                                                         | b    | Beta | t      | p    | Collinearity Statistics |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|--------|------|-------------------------|------|
|                                                                                                  |      |      |        |      | Tolerance               | VIF  |
| Constant                                                                                         | 0.60 |      | 3.51** | 0.00 |                         |      |
| การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน( $X_2$ )                                                            | 0.30 | 0.33 | 5.20** | 0.00 | 0.26                    | 3.80 |
| การกำหนดวิสัยทัศน์( $X_3$ )                                                                      | 0.24 | 0.28 | 4.34** | 0.00 | 0.26                    | 3.85 |
| การกำหนดพันธกิจ( $X_4$ )                                                                         | 0.21 | 0.25 | 4.10** | 0.00 | 0.29                    | 3.48 |
| การจัดทำแผนปฏิบัติการ( $X_8$ )                                                                   | 0.11 | 0.12 | 2.25*  | 0.03 | 0.52                    | 1.93 |
| การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก( $X_1$ )                                                           | 0.10 | 0.11 | 2.19*  | 0.03 | 0.56                    | 1.79 |
| การกำหนดเป้าประสงค์( $X_5$ )                                                                     | 0.09 | 0.10 | 1.98*  | 0.05 | 0.28                    | 3.58 |
| $\beta_0=0.60$ R = 0.82 R square = 0.67 Adjusted R square = 0.67 F = 106.49 Durbin Watson = 1.76 |      |      |        |      |                         |      |

\*\* p < .01, \* p < .05

สามารถสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.60 + 0.30(X_2) + 0.24(X_3) + 0.21(X_4) + 0.11(X_8) + 0.10(X_1) + 0.09(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.33(Z_2) + 0.28(Z_3) + 0.25(Z_4) + 0.12(Z_8) + 0.11(Z_1) + 0.10(Z_5)$$

## อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากได้รับการพัฒนาสร้างความรู้ และความเข้าใจมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในการมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ให้ทันต่อยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแปลงกลยุทธ์ ไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการ และใช้แผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาวางแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ และดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลลัพท์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และปัจจุบันงานประกันคุณภาพสถานศึกษาเน้นการนำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการมาประเมินคุณภาพสถานศึกษาร่วมด้วยจึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับมาก และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญน้อย ในการร่วมกันศึกษาวิเคราะห์อย่างจริงจัง เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าที่ได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้ว ควรใส่ใจและให้ความสำคัญ เพราะการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ เพราะทำให้ทราบจุดแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมและทราบจุดอ่อนของสถานศึกษาที่ต้องขจัด และดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล อุ่นเสียม (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธพร ร่วมรักษ (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้มาซึ่งทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษานั้นเป็นผู้ให้บริการทางด้านการศึกษา วัตถุประสงค์หลักจึงมุ่งเน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ตัวผู้เรียน ผู้ปกครองมีความมั่นใจรวมถึงคนอื่นๆ ในชุมชนเกิดความไว้วางใจในการที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความพยายามในการที่จะทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับผ่านทาง การดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ผ่านการจัดทำโครงการ เช่น โครงการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ หรือการสนับสนุนการเข้าร่วมประกวดแข่งขันต่างๆ โครงการพัฒนาต่างๆภายในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน และง่ายต่อการปฏิบัติตาม จึงจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานได้ลุล่วงตามที่ตั้งไว้ จึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการบรรลุวัตถุประสงค์เป็นลำดับแรกๆ และการได้มา

ซึ่งทรัพยากรนั้นทรัพยากรต่างๆ ภายในสถานศึกษาแต่ละแห่งมาจากการจัดสรรงบประมาณของส่วนกลาง ซึ่งเงินงบประมาณส่วนใหญ่ที่ได้รับจัดสรรนั้นมาจากสัดส่วนจำนวนเด็กนักเรียนภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าที่สุดแก่สถานศึกษา ซึ่งบางครั้งไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้ต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาดำเนินงานได้สะดวกและคล่องตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารและปัจจัยอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริรัตน์ ม่วงนา (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราพร ร่วมรักษ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการวางแผนกลยุทธ์มีความสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะการวางแผนเป็นการวางบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จตามที่สถานศึกษาคาดหวัง และการวางแผนกลยุทธ์ที่ดีจะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จเกิดประสิทธิผลในองค์กรผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมองภาพรวมของสถานศึกษา แล้วตั้งเป้าหมาย เพื่อที่จะกำหนดทิศทางของสถานศึกษาสร้างระบบและกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงานโดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทั้งจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสอุปสรรคของสถานศึกษาแล้วเลือกทางที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากร และปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำนั้น จะครอบคลุมภาระงานในทุกๆ ด้านของสถานศึกษาและเมื่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกันเข้าใจงานตรงกันจึงส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนสนิคม 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราพร ร่วมรักษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหาร

กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. จากผลการสร้างสมการพยากรณ์ของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่พบว่าการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ทั้งหมด 6 ตัวแปร ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน( $X_2$ ) การกำหนดวิสัยทัศน์( $X_3$ ) การกำหนดพันธกิจ( $X_4$ ) มีความสามารถในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และการจัดทำแผนปฏิบัติการ( $X_8$ ) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ( $X_1$ ) การกำหนดเป้าประสงค์ ( $X_5$ ) มีความสามารถในการทำนายกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 67 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องจากตัวแปรทั้ง 6 ด้าน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ การวางแผนกลยุทธ์เป็นการดำเนินงานที่ผู้บริหารที่ต้องใช้ ความรู้ ความสามารถในการหลายๆด้าน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน รู้โครงสร้างนโยบาย ผลผลิต การบริการ บุคลากร การเงินและทรัพยากรเพื่อวางแผนบริหารจัดการให้ครอบคลุม รู้จุดแข็งจุดอ่อนและนำมาพัฒนา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ความก้าวหน้าเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมืองและกฎหมาย ปัจจัยที่กล่าวมานี้ส่งผลกระทบให้ระบบการศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบทพฤติกรรมให้ทันเหตุการณ์ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลพร้อมที่จะนำความรู้ และวางแผนการบริหารใหม่ๆมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และมีวิสัยทัศน์มีภาพความสำเร็จในอนาคตที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเพื่อให้การดำเนินงาน มีทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดพันธกิจเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และกำหนดเป้าประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของทุกฝ่าย ซึ่งส่งผลให้พันธกิจประสบความสำเร็จ การบริหารจัดการสถานศึกษาวางแผนกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญ และการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นการนำกลยุทธ์มาแปลงและทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น หากผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนกลยุทธ์เป็นระบบเป็นขั้นตอนก็ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทนิตา คงช่วย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการควบคุม และประเมินกลยุทธ์ และด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ส่งผลต่อประสิทธิผล

ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ร้อยละ 68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน ร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนตัวแปรด้านการกำหนดนโยบาย( $X_6$ ) และตัวแปรด้านการกำหนดทางเลือก ( $X_7$ ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แต่ไม่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดนโยบาย เป็นการกำหนดแนวทาง และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการกำหนดวิสัยทัศน์ คือความคาดหวังในอนาคต ภาพความสำเร็จที่อยากให้เกิดกับสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์คือการนำนโยบายมาเป็นตัวกำหนด และวางแผนแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย และผลลัพธ์ที่ต้องการเป็นไปตามความคาดหวัง บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา และการกำหนดทางเลือก ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาประเมินสภาพของสถานศึกษาแล้ว มากำหนดเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เมื่อพิจารณาจะมีความคล้ายกันกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพราะแผนปฏิบัติการจัดทำขึ้นจากการมองเห็นแนวทางในการปฏิบัติ และปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา

## ข้อเสนอแนะการวิจัย

### ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความพร้อมให้กับสถานศึกษา โดยให้เข้าใจบริบทของสถานศึกษา และกำหนดทิศทางการดำเนินงานสร้างความสอดคล้องของการปฏิบัติงาน ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม สามารถพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา นำไปสู่การเพิ่มโอกาสความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย และการกำหนดทางเลือก ในการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และนำนโยบายหรือการกำหนดทางเลือก มาแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจเพื่อวางแผนทางการดำเนินงาน ระหว่างผู้บริหารทั้งภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เนื่องจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การกำหนดนโยบายและการกำหนดทางเลือกแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผล แต่ไม่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ควรนำการกำหนดนโยบายและการกำหนดทางเลือกมาเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนเนื่องจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมีความสัมพันธ์ต่ำสุดกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษานำการจัดทำแผนปฏิบัติการไปใช้ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสามารถที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เพื่อยืนยันคำตอบของงานวิจัยในครั้งนี้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ที่สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

## องค์ความรู้ใหม่

หัวใจสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา คือ การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการมีความสำคัญสูงสุด และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงเสมอว่าการวางแผนกลยุทธ์นั้นจะมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อองค์กร ต้องสามารถแปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม และการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกทุกคนในองค์กรต้องรู้และเข้าใจและมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร จึงจะทำให้สมาชิกในองค์กรมีความรู้สึกว่าเป็นความเป็นเจ้าขององค์กร ฉะนั้นการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรจึงควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์อย่างจริงจังจูงใจให้องค์กรมีความเข้มแข็งและสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลตามความคาดหวัง

## เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 22 มกราคม 2566) จาก [https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T\\_0004.PDF](https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T_0004.PDF)

- กฤติยาภรณ์ นาชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ  
ประสิทธิผลของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนสนิมคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษา ชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จूरรัตน์ ม่วงนา. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต  
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร  
การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงลัดดา แก้วเทศ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับ  
ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี  
เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ  
สุราษฎร์ธานี.
- ธัญญา เอ็มพงษ์. (2561). ความสำคัญของการศึกษา.(ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 17 สิงหาคม 2565).  
จาก <http://education.maggang.com>
- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ  
ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์  
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม อ้วนกันยา. (2563). กลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของ  
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค  
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- พรพิมล อุ่นเสียม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผล  
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์  
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- พัชรพร ร่วมรักษ์. (2559). การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา  
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มัทนิตา คงช่วย. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา  
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มณีนรัตน์ คุ่มวงศ์ดี. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของ  
โรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1.  
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20  
ธันวาคม 2565). จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ. (2554). การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา  
การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี  
งบประมาณ 2564. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565). จาก  
<https://spmnw.obec.go.th>
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities.  
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.